

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések's előléptetések; néhány szó a tiszavölgyi vízszervezet hasznosítása tárgyában; még egyszer a mesterinasokról; szépmegyeyi közgyűlés folytatása; Zemplény állapota's közgyűlése, Szerémszék közgyűlése előtt's annak új tisztikara; Máramaros megye közgyűlése; losonez ref. egyházkerületi gyűlés; budapesti napló.)

Amerika. (Az északamerikai hadsereg Texasban; Slidell mexicói követ; mexicói mozgalmak, Santa Ana és Almonte tábornok; Paredes nyilatkozása; újabb hírek Uj-Yorkból; texasi belzavarok és unio.)

Anglia. (Watson parlamenti indítványa a bírói illetőségéről; angol egyházi reform; O'Brien szabadon bocsátása iránt; két hivataljegyzést lépések gyanítanak a centralisatióra; angol egyház terjedése a gyarmatokban; keletindiai társaság részvényeseinek közgyűlése; Albert hg; május 14ki londoni hír.)

Eleghír.

Értesítő; dunavizáltás.

Magyar- és Erdélyország.

Ó. es. s. ap. kir. fels. gróf Eszterházy Bálint es. kir. kamarás és Ausztria részéről stockholmi ügyviselőt, a svéd udvarnál rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterre kinevezni, a pesti első bíróságú váltótörvényszéknél megüresült ülnökségekre Cserneczky Józsefet ugyanezen váltótörvényszék tollnokát, Majthényi Alajost volt barszabegyei alispánt és Széll Kristófot a hétszemélyes főtörvényszékénél váltótörvényszékét érdemesíteni, továbbá Novák Ferenczet a horvátországi ítélőtáblánál szegények ügyvédét egyszersmind a báni táblánál szegények ügyvédévé, Hummel József bánya- ellenőrt ideiglenes főtiszt-segédévé és pénztár-ellenőrévé; Zsigmond Vilmos k. bányagyakornokot ideig. bányagondnokká és mérnökévé Reszeán; Kesztői Béla kir. bányagyakornokot ideig. régmesterré Moraviczában Bogván mellett; Ráymann János k. ellenőrt pénztárnokká, Fábry Ignác anyag-eladót és kasznárt részieszi szergondnokká nevezni, végre az újon felállított közlekedési utvonalon, hol az Zeng és Sz. György közt az óttal érintkezik, „Abatovo” néven utlevél-hivatal-felállítást kegyelm. megengedni méltóztatott.

A nm. m. kir. udv. kincstár a beszerzei k. helyettes bányabíróságnál megüresült irnokságra Gyurkovics Sámuel pályavégzett akademiust érdemesíté.

A temesvári postagazgatásnál megüresült járulnokságra Puszkásy László budai k. főpostahivatali gyakornok lón alkalmazva.

Néhány szó a tiszavölgyi vízszervezet hasznosítása tárgyában. Egy nevezetes életkérdés küszöbén állunk, mellynek szerencsés megoldásával derül talán fel hazánkra, legalább anyagi jólét tekintetében, azon szep hajnal, mellynek egykori megérkezését, a megsemmisülés rémképivel ijesztő sir szeléről az élet után sovárogva oly régen énekli szegény nemzetünk.

A Tiszát, hazánk szíverét, égre kiáltó elhanyagolatlansáért, úgy látszik boszújában, mindinkább veszélyesbben szertedühöngő folyamot, miután árjaiban már fuldokni kezdünk, valahára szabályozni készülünk, részint hogy kiméltlen árjai alá temetett roppant kincset huzzunk ki a sárból, hol azt vétkes gondatlanságunk oly hosszúságú időig hasztalanul heverni engedé, részint hogy magát e' derék folyamot, melly eddig sűjtő átok vala inkább nyakunkon, a haza megbecsülhetetlen kincsforrásává teremtjük az által, hogy a hon terménydús vidékét, az alföldet, közelebb érintkezésbe hozzuk a' műiparra teremtett felső tájékkal, hogy az eddig egymás nélkül halállal küzdő két testvér, a természet és műipar, egymást közelebből ölelhetve, egymás karjain, az őket minden irányról veszélyesen fenyegető zivatarokkal könnyen daczoló törzsekké erősüljenek; szóval hogy az ország belsejében a' két egymásért teremtett vidék között, az eddig semminél körülbelül károsabb közlekedés helyett legelősebbat's kényelmesbet állítsunk: a' Tiszát, 's mennyiben a' tiszavölgyi vízrendszer lehető hasznosítása ki van mondva, az abba ömlő nevezetesb folyamokat is, ha hajózhatókká tételök más közlekedési utak felett az elsőséget megérdemli, hajózhatókká tenni's így az ország nagy részét egy öszszevágó hajóúti hálózattal ellátni akarjuk.

Istenemre örömkönyűk tolnak az ember szemébe csak elgondolásánál is e' nagyszerű eszmének, 's nem hiszek embert a' hazában, ki szíve mélyéből ne imádkoznék a' nemzetek urának azon idő mihamarább megérkezéseért, midőn hazánk szívere hajjain kereskedő hajók usznak fel, mellyek a' hon alsóbb tájairól, vagy talán messze országokból hozott terheiket a' kisebb folyamhajókon az ország nagy részeiben szétosztják 's ismét vígan ereszkednek alá, azoktól köleszött honi gyártványokkal egymással vetélkedve, jutányosabban láthatni el azokkal az őket teremtő tiszaparti lakosokat; vagy tovább: gyártványainknak illendő piacot küzdeni ki a' nagy világkereskedésben.

Emelkedik az ember keble kedves eszmék szárnyain, de a' kellemes gondolatok ábránd röptéből mint szárnyaszegett madár rohan alá, ha magas szempontjából szegény hazánk határain kissé túllátva, népeket fog ismérni, mellyek miénknél minden tekintetben hasonlíthatatlanul mostohább helyzetű hazájokat paradicsommá változtatták — 's látni az ipar óriási hatalmát, miként terjeszti ki naponként birtokát több több eddig legyőzhetetlennek hitt tárgy és tér fölött, miként hódította meg már régen, roppant kincseket adó szolgájává, több országnak miénknél százszorta hódíthatatlanabbnak folyamit, 's mert nálunk ugyszólván természetből hajó alá teremtett, de mindedig legkisebb gond nélkül szabálytalanká alakult folyóink legelső szabályozása's hajózhatókká tételök terve is csak most van készülöben; 's kínos fájalmát csak azon remény enyhíti, hogy egy nemzet akar fellépni cselekvési tere, egy nemzet, melly egyetértve óriási munkákra képes 's akarátjának rugója legalább még eddig, — 's adja az ég, hogy másképp ne történjék — a' honban létező minden pártnak közös ohajtása.

Azonban — ismét szomorú tapasztalás, miként ez életkérdés megfejtése ügyében a' mozgalom igen kevés irodalmi térünkön; pedig hol van tágasabb köre az eszmecserének, mint e' nálunk, mondhatni, egészen ismeretlen mezon? 's mellyik életkérdés az, melly több oldalról megvitatásokat 's az ezekből kifejlenni szokott üdvös eszméket 's kölcsönös felvilágosításokat igénylene inkább, mint ez újon tárgy? Ugy van uraim! könyvek's csupán e' ezéla szentelt folyóiratok hasábjai tömve lehetnének az ezen tárgy körüli nehéz feladatok nagy belátást 's a' körülmények minden oldalról felfogását igénylő fejtegetésivel; különben félhetni hogy a' nálunk oly tömördek szerteágazó érdek közül sok, méltó figyelembe nem vétetvén, a' már most is hazánk kipótolatlan hátramaradásával elkésett eszme ismét csak terben marad, vagy ha munkálatba vétetik is, a' tökéletesen ki nem főzött terv szerinti munkálatok a' hajóúti hálózat további szélesítését, vagy a' folyók más utoni felhasználását, ugyszólván lehetlenitnék. — Férfiak fogták fel ugyan ez ügyet, kiknek a' nemzet előtt tiszteletes nevek biztosít a' nehéz feladatnak szerencsés feloldatásáról, de vajjon nem lenne e' nekik is szerföltött megkönnyítve nehéz munkájok? nem ötenének e' fel az ó agyukban is szerencsésebb 's a' munka sikerét inkább biztosító eszmék? nem ötené e' a' tárgy több oldalról meghányása vetése, e' nagyszerű szabályozás szerencsés sikere iránt, több bizodalmat az az által érdeklett birtokosokba, kik jelenleg az eféle, a' Tisza mellett mindenfelé látható, de az ohajott szerencsés siker helyett többnyire csak veszélyesb szabálytalanságot szülő munkálatoktól nem kis mértékben vannak elidegenülve? 's nem hajlanának e' többen 's örömebb a' tervlétesítés végett szükséges költségek fődözésire, ha e' tárgyról véleményöket minél többen közzéve, a' javaslatok helyességéről az érdeklett felek saját itéletök szerint is meggyőződhetnének?

Tollra uraim! papirosra 's világ elébe vele, kinek az isten, vagy ha úgy tetszik, saját szorgalma ez életkérdés feloldása könnyítésére valamit tudnia adott 's nyomos vizsgálódásra 's a' tárgy feletti gondolkodásra, kinek szaktudományá: a' szabálytalanká kártékony elemet meghódítani 's okosan az emberi nem hasznára iga alá hajtani. Van most e' előtte tágas tér. Hisz ugy is tulajdon ismeretét fogjakiki az által öregíteni, a' mellett hogy a' természet a' végteli szabta kedves kötelességnek is: t. i. a' haza közjava előmozdítására közremunkálásnak eleget tesz: ha például a' Tisza, vagy a' hajóúti hálózat valamelyik lehető vonala mellett lakva, vagy körülök, hivatalból, vagy bármik ok miatt megfordulva, azok természetét, környékét jobban ismérni egy kis fáradságot veszen's vizsgálódásból tett tapasztalatit, vagy a' már elmondottakra tett észrevételeit világgal közli.

Eféle vitakozások által ha talán annyira nem fejtetnék is ki a' tárgy 's oszlattatnék el minden kétség, hogy roppant költséggel külföldről ne kelljen hitelesítő mérnököt hoztatni, a' terv végátnézése tekintetéből, mellynek én közbetvételeg mondva illy általános vízszabályozási's hasznosítási tervéknél, mellyek évekig tartó tömördek szempontból vizsgálódásoktól föltételeznek, nem vagyok nagy mértékben barátja, mert sokkal hajlandóbb vagyok hinni egy a' szabályozandó 's hasznosítandó vizek természete, környéke 's a' különböző érdekek felismerésén több időig szorgalommal fáradozó egyed állításnak, kivált ha fenájánlott módon tömördek közremunkálási által a' tárgy jól meghányatik,

mint egyidegen országból ide meghívott's a' belviszonyokkal egészen ismeretlen, bár különben e' szaktudományban világszerte híres egyednek véleményében. *) — Mondom, ha e' szükség el nem háritatnék is, de legalább a' terv alapját érdekölő olly homlokegyenest ellenkező vélemények épen a' terv munkába vétele pillanatában nem fordulnának elő, mint a' dunatiszai csatornáról a' Beszédes — Vásárhelyiféle vita, 's a' terv alapját megrengető okok nem riasztanak vissza még jobban a' vizi munkálatok sikerében most sem igen erős hitű birtokosakat egy illy munkálat létesítésére szerföltött szükséges résztvétől.

Most ismerjük fel kissé a' tért, mellyen magunkat tájzani kell. Ki van mondva, hogy a' Tisza folyam szabályozási tervével együtt, egy a' tiszavölgyi vízszervezet lehető hasznosítási terve is készítették. Ez azt tartom nem jelent kevesebbet, mint mind közvetlen a' Tiszába ömlő nagyobb folyamoknak, mind az ezekkel öszszeköttetésben levő kisebb folyóknak olly módon készíteni szabályozási tervet, hogy az, merre a' fejledező műipar, természet vagy népesség-előidézte közlekedés, azok hajózhatókká tételök költségét, ha most nem is, de mennyire most előre látható, jövőben biztosítani (garantirozni) fogja, ezeknek hajóúti javaslatát is magában foglalja 's ne rekeszse ki azon vonalak kimutatását se, mellyeken valamely folyamnak vagy egészen vagy nagy részben keresztülvezetését, vagy talán hajózhatócsatornák építését vízszabályozási tekintet mellett a' kereskedési forgalom, mint hajóúti szükségessé, 's a' körülmények lehetségessé teszik. — Végre e' terv kiegészítő részét tekinthetők még a' mocsáros helyek kiszáritására 's réttöntözésekre lehető legüdvösebb csatornák tervezése.

Ha ez így van 's a' tervet olly széles értelemben szándékoznak kidolgoztatni, a' mint egy országos tervnek (melly által egymásból szakadatlan lánccs-zemként szerteterjedő vízrendszer mellett vidéket, a' lehető legnagyobb haszon kimutatása mellett czélunk beszőni) szükséges kidolgoztatni, nehogy a' minden előleges számítás nélkül tett 's csak a' mostani mulhatlan szükség által kívánt építések a' később teendőket, egy kis figyelem mellett a' jelen viszonyokból kiszámíthatókat egy vidék megbecsülhetetlen kárára lehetetlen-vagy iszonyu költségekkel tegyék; úgyroppant rengeteg van előttünk, mellyben, ha van is ember ki eféle apró erdőkert keresztülgázolva, a' főirányt ki tudja mutatni, mellyet követve nagynehezen czélunkat érhetjük, de hogy minden irányban a' legrövidebb 's könnyebb utakat megnevezze, — mellyekre pedig az elkésett 's gyöngye nemzetnek olly nagy szüksége volna, — minthogy azok felismerésére egy emberkor kívántatnék — azt tőle várni sem lehet.

Ki e' nagyszerű feladatnak illően meg akar felelni, szükséges annak igazán ismérni a' kérdésben forgó vidéket 1) statistikai és földleirati, 2) gazdasági, 3) vízépítészeti szempontokból.

1) Földleirati és statistikai tekintetben nevezetesen ismérni kell a' városok falvak fekvéseit, azok népességét, határai nagyságát, minőségét, különösen az egész kérdéses területet keresztül hasgató folyamok egymáshoz fekvését a' legnagyobb folyamtól kezdve a' legcsekélyebb patakig; ismérnie kell a' népet nemcsak számrá, de hajlamuk's miveltésök oldaláról is, azaz küsmérni: vajjon azok iparra, miveltebb gazdálkodásra, vagy kereskedésre fogékonyabbak é? Meg kell ismérni legalább általányosan azok anyagi tehetségét is; tudni kell az egyes részek nemcsak mostani iparállását, de ismérni annak korábbi történeteit is, hogy a' kettő öszszvetéséből a' jövőndőre némi következtést lehessen húzni; megvizsgálni: melly vidék kereskedésre, mellyik gyáriparra, mellyik földmiveltésre, sőt ezek

*) Tudnék nevezni jeles tehetségű egyedeket állítasom bizonyításul, kik több jelesen sikerült vizi munkálatok következtében nem csekély tekintélyt vittak ki a' hazában, kik közül még is egy bizonyos vizimunkálat hitelesítésére 's ha netalán széles tapasztalati következtében azon valami javitni valót látva, annak kijavítására méltó bizalommal felszólítva az eredeti terven némi változtatást szükségesnek nyilvánított, különben igen tudományosan kidolgozott javaslata feltekekor a' vidék fekvéséből eredő egyetlen, de itt igen nevezetes körülményt, hihetön tökéletesen ismeretes nem levén az előtte, méltólag tekintetbe nem vett, 's az irántai erős bizalomból elfogadott javaslat szerint épült gátak épen ez ok miatt nem állottak ki a' sarat. A' másik hasonlólag igen nevezetes tekintély ugyane munkálatoknál, mint azt hallomásból tudom — szerföltött sokat beszélt bizonyos vélekedése szerint helytelen tettről, miként szóhoz sem lehet jutni állítása megczafolására, de hogy ő is egy körülményt kifeledezt számításából, a' következtény mutatta meg.

többféle elágazásból különösen melyik ág üzésére alkalmas? különösen ismerni kell a már dolgozó s most keletkező gyárak állását, egyes tapintattal kinézni multból's jelen körülményeiből azok jövődjét; végére járni az utak s módok és piacoknak, melyeken s melyekre ezek mostani termékeiket gyártványait el, s melyekről a feldolgozásra szükséges anyagokat gyárakba szállítják; kipuhatólni minden vidéknek élelem, különféle építés, mesterségek, gyárak vagy más ezerféle körülmények által előállított s állítandó szükségét, s az ezek fődözésire alkalmas hegyeket, erdőket, földeket sat. ki tudni mutatni; megvizsgálni a közlekedési utak mennyi s minőségét, vagy ezek nem léte esetében az okokat, melyek azok építtetését elengedték s hogy az építendő kényelmes utak esetére közvetkezést huzni lehessen, tudni az azokon közlekedés mostani állását, s ki tudja, még hány a helyszíntől függő, s a kérdés megfajtására gyakran nem megvetendő világosságot nyújtható körülményekre figyelni.

2) Gazdasági szempontból fel kell ismerni a vízszereket hasznosítási terén fekvő földek minőségét, azok földmívelésre alkalmas anyagjokat, vagy a népesség arányához csekély kiterjedésük, vagy meglehetősen karban álló közlekedési utakon virágzásba indult kereskedési fővonalhoz közel fekvésük, vagy más szerencsés vagy ellenkező helyzet határozta árokat, tudni kell: melyik vidék foglalkozik föld-, melyik erdő-, melyik szőlő- vagy kertmíveléssel? melyik új marhatenyésztést s ezen gazdasági ágak micsoda fokán állanak a miveltségnek, s a mostani mivélés melletti termények mennyi- és minőségéből a tőkéletesebb gazdálkodási rendszer alkalmaztatása esetére hozzávető következtetést huzni; — s ha netalán valamely vidéken a gazdálkodás igen hanyagul üzetnek, ennek okait megvizsgálni, szóval kifürkészni: mennyire lehetséges minden körülményt e szempontból is, melyek a folyamatoknak bármi tekintetben hasznosítását igényelnék. (Folyt.)

E két szempontból tett összevetések (combinatók) után határozhatni csak a tisztavölgyi folyamat mikénti hasznosítása felett; ekkor láthatja által tisztán: merre szükséges esatornákat ásítani, vagy a célból, hogy az öntözést kívánó földek az által a birtokosak mindig biztosan kamatozó tőkéljé alakuljanak, vagy hogy az azokból szertevezethető vízzel gyárak, malmok jussanak életre, vagy mi legfőbb, hogy azokon az ipart's földmívelést előmozdító kereskedésnek könnyű s olesó ut nyílják.

Még egyszer a mesterinasokról. Nem volt szándékomb e tárgyra többé visszatérni, de miután a „Hetilap“, 38dik számában „egy terjedelmes czéknek“ tiszteltre méltó „alczéhmestere“ f. é. 34d számú „Jelenkor“ bani közlésim ellen oly hangulatban kel ki, melyet kézzelfoghatólag „Cicero pro domo sua“féle ügyészkedés bélyegez s mely hamar személyeskedésre is fajulhatna: részszerint tehát ennek elhárításául, (mert ezt kigyó és kutyánál jobban kerülem) részszerint annak megmutatásául, mikép a tisztelt alczéhmester ur nem jól fogta fel mesterinasok iránti közleményemet, szükségesnek találtam az e tárgybani újabb felszólamlást annyival is inkább, mivel a „Hetilap“ érdemű szerkesztője is ugyanazon számban 2 alatt a szóban levő tárgyra, jelesen a czéknek néve azt jegyzi meg, hogy azok institutióiban lappangó számos hiányosságot és megrögzött rossz szokásokat csak többszöri ez ügyet meghányó eszmecserék hozhatják tisztába. —

Örömet hiszem, hogy tisztelt alczéhmester ur, midőn inasok iránti jóllehet enyémellenkező nézetit fogalmazta, ugyanazon jó szándékkal buzgott e tárgy mellett, mint csekélységem, — legalább ezt sejditem én szóban levő czéknek végsoraiból, hol a mesterinas-iskolák létrehozását forrón ohajja s ezektől sok jót vár; de azon módor, mellyel irányomban s illetőleg közleményem ellen föllép, nem látszik a jó czéknek megfelelni. — „Nem kell ott ep éskedni, hol használni akarunk. — Ismerni és ismertetni kell a bajt, mellyen segíteni szándékunk“ mondja tudós Orsy ur e tárgyra vonatkozólag a „Hetilap“ 39dik számában.

Egyébiránt, ha t. alczéhmester ur több figyelemmel olvasta volna értekezésem, lehetetlen leend vala észre nem vennie, mikép én nem minden mesterinas sorsa felett ütöttem jeremiádot, nem is minden mestert vettem korholás alá, hanem inkább nyilván kimondottam a kivételt e szavakkal: „Tisztelet becsület a kivétel-alattiaknak“ — és csak azután tértem át a kisvárosi és falusi mesterek és inasokra, megmutatván a „Hetilap“ 29dik számába foglalt „czékügy“ czím alatt megjelent czikk érdemes írójának, hogy a kisvárosi és falusi inasok mezei munka mellett töltvén el inasokadásuk legnagyobb idejét, felszabadulásukkor mesterségükhez vajmi keveset értenek, és hogy e miatt a 3 esztendei vándorlás, mellyet a tisztelt czikkíró ur nemcsak eléggel, hanem önkényre hagyni javasol, főkép magyar hazánkban igen kevés a valódi mesterségbeni kiképzésre s ez volt ott a demonstrandum. —

Tudom én azt, mikép van sok mester, kik becsületesen s atyailag bannak inasikkal, de bezzeg vannak ám igen sokan, kik az azokkál jó bánást részint önállásukat igen tulbecsülvé, részint mivel velük sem bántak inasokukban különben, — (s ezt látszik t. alczéhmester ur is idézett czékében helyeselni) sorsukkal meg nem egyezhetőnek vélni elég hiúk, gyarlók v. kérgesszívűek; — ütök bizony ezek igen gyakran a szegény inast legkisebb alapos ok nélkül is, s bármint legyezgesse szépítgesse is t. alczéhmester ur ilyetén mestereknek inasok iránti zsarnok viseletét, bizony csak kis ördögi színre vagy névre lesz az méltó. — Ezen baj orvoslására hoztam én fel azon szerény indítványomat, mikép az elnyomatott szegény inasoknak engedély adassék méltatlan sanyartatásukat egyenesen a helyhatóságnál, nem pedig a czéknek panaszolhatni be, azonnal hozzáadván azt is, hogy a mesterek is rossz és megfektezhellen erkölcsü tanítványait színtezzen uton érdekelhessék.

Nincsen tehát ezekben, t. alczéhmester ur, mint már maga is állallathatja, semmi nagyítás; s reményem, hogy ha letévén az önzés szemüvegét, tiszta emberbaráti érzellemmel olvassa át méltatlanul megrótt czikkemet, abban foglalt nézetimet nem fogja többé ócsárolni. E czékra nézve olvassa meg csak figyelmesen t. alczéhmester ur fentisztelt Orsy urnak mondott lapban közölt javaslatát, és azt kövesse is, úgy hiszem, akkor békes uton járhatunk kiűzött czélunk felé.

De legyen szabad t. alczéhmester ur engedelmevel szóban levő czékére nekem is egy szerény jegyzetkét tennem. Azt mondja ugyanis t. alczéhmester ur itt egy kevésbé elbizott hangon, hogy az iparművesek sokkal több hasznára voltak a közálladalomnak mindenkor, mint a „diákos emberek.“ — Én ugyan nem tudom, kiket ért tulajdonképen t. alczéhmester ur a „diákos emberek“ czím alatt, annyiról azonban bizonyossá tehetem, hogy ha „diákos emberek“ alatt a tanult és tudós férfiakat értette, (a mint ezt gyanítani lehet, mert ama pseudo-tudósokkal mi dolga lett volna itt a t. alczéhmester urnak?) akkor véleményében igen csatlakozott, mert többi közt a mechanika (géptan) és technologia (mútan) bizony nem egyszerű mesteremberek által műveltetett ki azon fokig, mellyen most áll, hanem épen a tudományokat kedvelő férfiak által, s csak ezeknek köszönheti az iparműves emberosztály azon tőkélyt, mellyre a műpart eddig fölemelhetette. És így a műparos emberosztálynak t. alczéhmester ur által követelt hasznossága a tudományosságának vagyis diákosságának csak szükségképeni kifolyása s következése.

A mesterek és legények közötti viszonyok s némely hiányos társadalmi szokásaik megigért leírását kénytelen vagyok máskorra halasztani. I. — sch.

Szepesmegye évnegyedes közgyűlése
(Folyt.) Gyűlés harmad napján kihirdettetett a nm. h. tanács kétrendbeli intézvénye, mellyek egyikében a kisgyűlés azon határozata, melly szerint a házi pénztárból 4000 pft előlegezképen az inséggel küzködők felségelésére fordítani rendeltetett, helyeseltetik, másikában pedig a felsőbb helyről már ezeltől leküldött nevelési rendszer foganatosítása sürgettetik. Ez utóbbi tárgyra néve az eziránt kiküldött választvány elnöke szóval jelentette, hogy a szükséges adatok s nevezetesen az iskolamesterek jövedelmei összeírásának hiánya miatt munkálatát még be nem végezhette, melly okból az illető lelkészek által előre készítendő rovatos összeírások meghitelesítése végett annak idejében minden kerületbe választvány fog küldetni.

Nádor ó. es. kir. Főhercegségének köszönő-válasza azon üdvözlő feliratra, mellyet e megye az 50 évi hivataloskodás ügyében a Fenségséhez idézett, örvendő megilletődéssel fogadtott.

Hont megyének az ottani viszonyokat rajzoló isméretes levele tudomásul vétetett. Hont, Varasd, Zágráb, Pozsony és Zala megyéknek a horvát és azzal rokon más ügyeket tárgyzó levelei pedig, a mennyiben Szepes megye az azokban foglalt tárgyakon már a mult közgyűlésen tul nem esett, az országgyűlési utasításokkal foglalkozandó választványhoz utasítottak.

A hízott marhabus ára, de csak június 1ső napjáig 12 kr-ra, az ürühúsé pedig 8 kr-ra emeltetett.

Sz. kir. Székes-Fehérvár város kézbesítés végett megküldötte tisztelt hazánkfa mélt. Zsedényi Eduárd ur számára a tiszteletbeli polgárságrul szóló oklevelet, melly az érdeműs férfiú, köztiszteletb álló anyjának ki fog adatni.

Zala megyének az evang. iskolákban tiltott társulatok iránti levele azért nem pártoltatott, mivel a felsőbb parancsnak, melly ellen panasz létezik, tartalma e megye előtt tudva nincsen.

Labenszky nevé orosz-lengyelországi származású, de már 14 év óta előbb ugyan Arva, most pedig Szepes vgyében letelepült és már a nm. h. tanács által is magyar honpolgárnak elismert, de legújabbán k. biztos ó. exc. által el fogatni rendelt egyed nevének folyamodása, mellyben őt

mint magyar lakost magyar bíró által megítéltetni kéri, fenecimzett ó excellentiájának oly kéreessel fog meg küldetni, hogy ezen kérelmet e megye is törvényesnek látja; egyébiránt a kérdéses elfogatni rendelt, de hon nem talált egyednek környékeltetése s elfogatása tovább is elrendeltetvén.

Május 8án felvétetett az állandó választvány javaslatja az inségeskedőknek adandó segedelem felosztása iránt, mellynek nyomán határozott, hogy a magurai járás még mult évi adakozásokból elegendőleg el levén látatva, a házi pénztárból előlegezett 4000 ft. vetőmagul szolgálandó árpára, a nemesi pénztárból ajánlott 2000 ft. pedig, mellyhez a mult évi ajánlatokból még fenmaradt mintegy 1000 pft. kapcsolattott, élelemre való rozs-vásárlásra fordittassék, és csupán a többi 3 járás közt osztassék fel. Az árpára néve a telkek száma, rozsa néve pedig a lelkek száma de csak a járásokra, nem pedig a kerületekre vagy egyes helységekre tekintőleg vétetvén felosztási kulcsul, egyébiránt pedig elhatározatván, hogy a 4000 ft. azok által, kik abból vetőmagot kapni fognak, 4 év alatt részlegként a házi pénztárból térítették meg, a háromezer forintból adandó segedelem pedig betegség vagy öregség miatt munkára alkalmatlan egyedeknek ugyan ingyen, másoknak pedig, kik dolgozhatnak és csak munkabírány vagy alkalom miatt szenvednek inséget, csak azon feltétel alatt adassék, hogy a megyei utakon dolgozni tartozzanak. Ezen elv már a mult évben is igen üdvös hatásúnak mutatkozott és valóban azon morális haszon, melly a népnek munkához szoktatásából ered, reá néve még nagyobb jótétemény, mint a táplálék maga, melly neki nyujtatik, de különben is igazságos, hogy az, ki közkölségen tápláltatni kíván, a közönség javára, ha különben képes, dolgozzék is, — ha pedig másutt talán jövedelmezőbb munkát találhat, akkor az inséggel küzködők sorába úgy sem tartozik.

Azon rozszaságáról szinte országszerte elhiresedett és a mellett javíthatlan út helyett, melly Lőcséről Görgőre vezet, egy más czélirányosabb útvonal fog építtetni, és miután Lőcsé város arra ajánkozott, hogy ha a megye annak építtetését a város határában is magára vállalja, minden ölt 3 ft 10 krt p. fizetni kész, a KK. és RR. az e végett kiküldött választvány jelentésének fonálán abban állapodtak meg, hogy ha a város némely más mellékes föltételeken kívül minden hoszszasági ölt 3 ft 30 krt. fizetend, a megye ezen utat a városi határban is csináltatni fogja. Ez alkalommal vita támadott a felől: vajjon lehet e az adófizetőt arra kötelezni, hogy a törvényhatározta közmunkákbeli illetőség felül készpénzért is, még pedig meghatározott árért dolgozzék? némelyek azt állították, hogy azon adófizetőket, kik adóbeli tartozásaikkal hátramaradásban vannak, igen is arra kötelezhetni, hogy azokat munkával dolgozzák le, de utóljára oly értelemben történt a megállapodás, hogy a kérdéses út a közmunkáknak törvényszabta illetőségéből építtessék, a Lőcsé városa által érette fizetendő pénzösszeg pedig a megye házi pénztárába fizetessék, és így a megye valamennyi adófizetőinek javára szolgáljon. —

A gyűlés utolsó napján kirindtetett a nm. helytartótanácsnak azon intézvénye, mellyben tudtul adatik, hogy a felsége az 1844: 3 tez. azon szakaszait, mellyek az evangelica vallásra való általtérésről szólnak, a görög nem egyesült vallásnakra is kiterjeszteni méltóztatott.

A Gölniczben alkotó méltókéltességi társulat szabályait, a nm. h. tanács oly meghagyással küldi meg, hogy a megye azok iránt jelentést tegyen.

E megyének azon fölterjesztésére, hogy midőn valamely egyháznak közadó alatt levő ingatlanok ajándékozottanak, ezek eladassanak, és az egyház pénztárához csak a pénz kapcsolassék, a nm. h. tanács azt választotta, hogy ez csak a törvényhozás útján történhetik; melly okból ezen tárgy a jövő országgyűlésre följegyeztetett, ámbár némelyek azt jegyezték meg, hogy amortisationalis törvény már létezővén, arra új törvény nem szükséges.

Az inségeskedők felterjesztett összeírásaira a nm. helytartótanács azt írja vissza, hogy azok a kívánt használatra nem alkalmasok, hogy országszertei éhségtől félteni nem kell, és a kormánytól csekélmel kémi nem lehet, hanem a megye serkentse a szükölködőket arra, hogy kézi munkák és szorgalom által segítsenek magukon.

A galiczai szandeczi körhivatal azon netalán itt is elterjedett álhírek czáfolatául, mintha a felsége a galiczai jobbágyoknak minden urbéri munkát elengedett volna, tudósítja a megyét, hogy nekik csupán a hoszszú fuvar és szénatakarítás és aratás idején csekély fizetés mellett megvétetni szokott rendkívüli munkák (Aushilfstage) engedtetek el, azon kívül pedig megengedetett, hogy földesuraik elleni panaszait egyenesen a körhivatalnál beadhassák: — egyébiránt az urbéri munkát megtagadták jobbágyok már jobbadán a régi engedelmségre visszatértek, és remény van, hogy azon kevés is, kik még makaoskodnak, am azok példáját nem sokára követendik.

Szabolcs megye felszólítása az országgyűlés összehívására iránt nem pártoltatott.

Wagendrissel városnak kérelmére, mely t. i. a Máriási családtól a többi regalával együtt az egyházi pártfogói jogot is (Jus patronatus) megvette, a kiküldött szolgabíró jelentette, hogy ezen város a pártfogói jog gyakorlására képes és érdemes. —

Nemessányi Gáspár, a székesi káptalan éneklő-kanonoka, május 7-én rövid betegség után életének 65ik évében meghalálozott. Közli Fabriczy Sámuel.

Máramarosmegyei közgyűlés. Szigeten május 1-jén. Máramarosmegye martiusi évnegyedes közgyűlésében, melynek főbb teendőit akkori körülmények szerint leginkább a szomszéd Lengyelországban kiűtött szerencsétlen zavarok elleni védelem iránti rendelkezés 's a szűkölködők felsegélése iránti gondoskodás tették — többek közt a pesti körlevél folytában május 1-jén a nádor-ünnepély iránti rendelkezés 's tanácskozás végett 3 meghatalmazott követet küldeni határozott — ezután leérkezett nádor ó Fensége ezen köznemzetileg nyilvánítandó hálaünnepély elleni észrevétele, főispánhelyettes ó mla e' feletti tanácskozás végett rendkívülieg április 23-kára közgyűlést hirdetett — 's habár nem hiányzott is szózat ezen gyűlés oknékülisége 's költséges volta miatt, mindazáltal ó mlgának azon nyilatkozata után, hogy a' nádori levelen kívül több sietős elintézését igénylő tárgy is kerülendő nyegre, a' rendek többsége e' gyűlést hirtetésében megnyugodott. Legelőbb is a' fenemlített nádori levéljövén tanácskozás alá, a' nagy többség ezen levelet nádor ó fensége szerénységeül vevén, de különben is ezen ünnepély célzott tartása 's követek felküdése az árvíz és szükség által nyomtatott adózó osztálynak terhelteése nélkül törtévéen előbbeni határozatától elállani semmi áron nem akart 's hosszas vitakozás után ez határozatul kimondatott. Komoly aggodalmat okozott ifj. Asztalos Pál főbírónak hivatalos jelentése, ki a' gróf Teleki család birtokában levő Dolha helységbe ki volt küldve az iránt, hogy a' helység által járásbeli szolgabíró rendelete után hivatalos használat végett kiadni rendelt falu pecsétje megtagadtatása, 's csak a' császárnak vagy munkács várparancsoknak ígért kiadatása 's a' nép ellenszégülte miatt katonaság odarendeltetése mellett vizsgálódjék, 's habár az ellenszégülés alig tartott három napig, de hivatalos jelentés szerint a' nép által megye, földesura, sőt még a' csendesíteni akaró derék lelkész ellen is egyértelmű nyilatkozó bizodalmatlan hangulata és zúgolodása — különösen szembeötlött, most már a' nép lecsendesült 's illy zavarokért a' kirendelt tszék által meg is fogtak büntetettéi igazán a' bünösök. — Április 25-én és 28-án öt rabló közül három — Zemplénmegyéből juhvásárlás végett ide utazott 3 tónak egy bérczes erdőn vezető országuton 1315 ftóli megfosztatásáért 's megkínóztatásáért — rögtönítelő bíróság által törvényfára ítéltetett és kivégeztetett. — Szóli ó B a l á z s.

Zemplén állapota (folytatás.) Május hó 11-én nyitattott meg közgyűlésünk. Főispáni helytartónk elnöki beszédében a' számosan összegyűlt Rendekeket szíves üdvözléssel fogadván 's a' megye méltóságával egyeztethető köztanácskozássra emlékeztetvén, a' jegyzői és tisztú ügyészi hivatalok, ugy a' közigazgatás minden egyéb ágait kezelők szorgalmát dicsérettel emlitvén a' beligazgatás nevezeteseb adatit emel ki, melyekről bár jelenleg hallgatunk, de annak idejében, midőn az ugynevezett adminisztratori rendszerre egy reminiscentiával térendünk vissza, haladási progressióul összehasonlítás tárgyaivá teendjük. A' köztiszteletben foganszott üdvözléssel viszonzván a' Rendeke, annál nagyobb örömelkesüléssel fogadják a' tisztviselő hivataltos eljárásaikban magasztalt buzgóságukat, mivel minden évnegyedes jelentésben találkoznak dicséretes megemlitéssel. L. G. tb. azonban az ellenzék igen tisztelt vezére nehézséglátott először abban, hogy a' főispáni helytartó egy idő óta a' törvényszékeken nem elnököl, miből azt magyarázza, hogy jogot kívánt foglalni és mivel jog kötelesség nélkül nem létezhetik, határozást ohajt; másodsor a' kisgyűlések sokszori tartásában nemesi jog-csorbitást látván, vagy azok eltörlését, vagy bizonyos határvonalok közzé szorítatását indítványozza. — Az első pontra leginkább csak az ellenzékiek nyilatkoztak, a' kormánypártiak pedig a' vitakozások ezen terére nem léptek, magunk pedig csekély személyünkben gondolatokba merülve azt fontolgattuk: vajjon mennyire ismeri azon ellenzék saját érdekeit, mely az elnöki tekintélyt még egyrészt ismérletlen elemek elővárásolása miatt vádolja, más részről pedig ugyanannak szilárdításán működik 's azon hitben, mely meggyőződésünket teszi, hogy főispánhelyettesünk elnöki székét erélyességgel párosult 's közügyekben mindenkor egyenlőn kifejtett buzgósággal ülte meg, hallgatánk, bár hivatalos körében igen erélyes főügyésünk részéről az 1723: 56d. t. c. ezen szavainak: „justitiae administrationis curam habeant“ szerinti magyarázatot, tartoznánk bár egyik bár másik párthoz, sajátunkká

tenni alkotványos szempontoknál fogva is ovakodnánk. Hallgattunk volna ez eseményről, de miután politikai lapjainkban megemlitétetett, ki kell mondanunk, hogy ezen indítványra főleg az meggyezésünk, hogy gyűlési demonstrációnak színezetét hordá, és szívesebben üdvözöltük volna oly alakban, mely az elnöki jogok és kötelességek meghatározását tárgyzván vonatkozattal oly férfi személyére nem lett volna, kinek irányában mind egyik mind másik párt ószinte tiszteletét nem egyszer nyilvánítá, és meg vagyunk győződve, hogy azon conservatív párt, mely azt, miként az absolutismusba ocsillál, megismérni semmi áron nem akarja ott, hol rendet nemcsak alul, de felül is alakítani kell, magát a' tanácskozások terén háttérbe szorítatni sem engedte volna, a' következtény maga eléggé szól főispánhelyettesünk politikai böles tapintata mellett, ki azt — vajjon megbírálása annak, hogy magas kötelességeit teljesíti é, tartozik é a' Rendekekhez? meg sem érintvén, lürellemmel fűszerezte nemes öntudatát, a' Rendeke pedig főispánhelyettesünk személye iránt tisztelettel párosult méltányos érzetekkel eltelvén önként állottak el követeléseiktől, 's a' kisgyűlések rendszeresítése iránt tett indítvány megvitatására tértek által. Első alispánunk kijelenté, miként a' kisgyűlések csak a' megye szellemében tartattak, az ellenzék t. bírákat pedig a' miatt vádolá, hogy a' közügyek tárgyalásiban már harmadnapra elhagyák a' teremét. Ez igaz, oka pedig az, hogy az ellenzék táblabírák többnyire vidékiek, mert hogy a' közügyek iránt az ellenzékiek közt apathia léteznék, ezt határozottan kimondani egyáltalán nem lehet, és mi ezen kijelentést csak azon értelemben veszszük, hogy a' politikai téren az ellenzékiek részökrül élesebbek és kitartóbbak a' vitákban, mintsem a' közigazgatási tárgyakban, de ezt, midőn az ellenzék életkérdései forognak szőnyegen, igen természetesnek találjuk; hogy pedig a' közigazgatási tárgyak azért elhanyagolva nincsenek, szólnak az évnegyedes jelentések. Sokáig folytak a' viták, míg végül abban lón a' megállapodás, hogy a' köztanácskozásokban a' nemesi szabadság fentartása tekintetéből a' kisgyűlések minden hónap első hetében nyolcz nappal előbb közhírrététve tartassanak. Mi ezen megyei határozatot logikai ellentét nélkül csak ugy érthetjük, ha ezek természetöknél fogva csak kisebbszű tárgyakra vonatkozva, a' nagyobb szű tárgyaknak, melyek halasztást nem szenvedhetnek, a' rendkívüli nagygyűlés szokott módoni közhírré tétel mellett tartásának joga és szüksége fentartatik. Ezek után még e' napon a' terebesi és polenai események jöttek szőnyegre, keserű érzelmekkel emlékezének a' Rendeke a' történetekről 's ó excellentiáját a' kir. biztost a' terebesi eseményben minélelőbbi orvoslás eszközésére, a' polenaiában pedig vegyes küldöttség által eszközözendő vizsgálat megtételére felszólítatni rendelék. 'S ezek valának első napi tanácskozásink eredményei. —

Másnap (május 12-én) hasonlóképen tömött vala megyei teremünk. Voltak, kik örvendettek, mint mondani szokták, a' számosan összegyűlt Rendekeken, de mi azt ohajto: bár kevesebben lennének, mert választói elemeket látánk a' tanácskozási teremben, mitül mindenkor félünk, mert tünjék az azután elő akár selyemruhák akár gubák alól, hozza ezt egyik vagy másik párt, minden esetre legrövidebb utnak látjuk az önkényhez. Főispánhelyettesünk a' felolvasott zalai és zágrábi levelek folytán e' tárgyakban hozott megyei végzések szellemében szólván a' vitakozásoknak tért nyitott. L. G. tb. az előtte szólott M. G. t. bíró beszéde nyomán eltérvén Zemplénnek legújabb politikai mozgalmakban kifejtett nézeteitül, a' zalai levelet ugy tekintti mint ész és szívüül eredtet, 's azt meggyőződése kifolyásának vevén a' körlevél értelmében előleges sérelmet indítványoz. Viták vitákra keltek, a' conservatív párt magát a' martiusi határozatban sarkalta, az ellenzék pedig kényes téren állott, mert a' megyei határozat megdöntése milly könnyen oda vezetheti a' különben is pártoskodás által igazgatott helyhatóságot, hogy a' tanácskozások minden biztosítéka megsemmisíthetetik, a' mi azután a' felizgatott szenvedélyek pártoskodási hullámiba sodorhatná Zemplén helyhatósági bárkáját. Meggyőződéseket vizsgálni isteni műtét, nem tartozunk soha azok körébe, kik gyanúsítgatni szeretnek, ezért nem is vizsgáljuk: kiket milly érdekek vezérlettek nyilatkozataikban; annyit azonban fájdalommal kötelesek vagyunk megvallani, hogy az apathianál sokkal veszélyeseb incapacitatio kezd köztanácskozásinkban életbe lépni, mit a' miatt sem hagyhatunk szó nélkül, mivel az incapacitatio mindenkor oly erkölcsi fekélynek tekintjük, mely az anyagi erők győzedelmét fölibe teszi a' szellemieknek 's elszibbasztja a' tanácskozások terményző erejét. Capacitáljunk tehát, de ugy, hogy mi is capacitáltassunk, azonban nem ugy, mint bizonyos táblabíró, ki maga magát leszavazta és hogy azok is, kik az incapacitatio ellen kikelnek, capacitáltatni hagyják magokat. Az egész gyűlés ugy tünt elő, mint egy nagy erómérközés, minek vége az akart lenni, hogy a' zalai levél megbukjék. Igazságosak akarunk lenni mind egyik mind másik párt irányában, 's ezért valamint az ellenzéknek seu

nyugodai taktikáját sem tanácskozási heves modorát nem helyeseltük, kötelességünknek tartjuk azon glyceriák következtében, mikkel a' conservatív pártnak a' dicsőség tárogatóját a' b. p. hradói tudósító cikke befejező sorában megfujja, köv. megjegyzést tenni: hogy mi részünkről a' mennyiben figyelemmel kísértük a' zempléni tanácskozásokat 's főisp. helytartónkat elnöki székében, 's tisztelni tanultuk benne azt, hogy minden párton felül tevén magát elnöki kötelességeit főleg abban teljesíti, hogy sem egyik sem másik párt által, mint elnöki tekintélye 's hivatása hozta magával, vezetetni magát nem engedé, azt, hogy a' conservatív párt győzedelmét nagy részben főispánhely. ur szilárd föléptének tulajdoníthatja, semmi szín alatt sajátunkká nem tehetjük. Nem osztozhatunk továbbá magában a' végzés kimondásában sem, mert a' B. P. H. ezt olvastuk: a' conservatív rész 56 szavazati többséggel, (megjegyezvén itt, hogy még több nyilatkozni szándékozó is volt) ellenzék 45 szavazati kisebbség ellenében köztudomásul vétetni határozta természetesen a' zalai levelet. Ez igen általános kifejezés, melyből a' t. olvasó közönség egyebet nem érthet, mint hogy a' zalai levél megbukott, holott ez illy értelmi kiterjedésben általán fogva sem állhat, nem azért, mivel a' zalai levél főleg hat pontbul állott, melyek közül a' turopolyai nemesek tartomány-szavazati kérdésében vagy az el nem fogadott választvány tárgyában hozott végzéseik mellett a' Rendeke hogy tovább is maradnak, kimondák ugyan, de a' mirül e' lap érintést sem tesz, t. i. a' zalai levél egyéb pontjait, ugymint a' honti eseményeket, a' részek visszacsatoltatásukat, míg ezekben egy részt kijelentik a' rendek, hogy sérelmetárgyazó végzéseik mellett folyton maradnak, más részt a' sajtótörvényeket, eltérve Zemplénnek eddig kifejtett szellemétül, pártolák, a' bihari események fölött hozandó határozást pedig körülményeseb értesítés idejére tarták fel. Ezzel fejeztetett be a' zalai levél fölött keletkezett nagy vita.

Mindezek után nincs egyéb hátra, mint magunkba vonulva, miután amugy is az ószinteség legezészerűbb az illyesekben, kimondanunk: hogy helyhatósági hátramaradásunk fő okát oly előítéletekben látjuk, melyeket nem egyéb, mint célszerűbb nevelés fog kiírhatni. Nem akarjuk ezzel azt állítani, mintha nem volnának közöttünk, kikben a' honzeretet lángolván magány-érdekeiknek közérdekek alárendelésiben elég erőt nem érzenének, vagy minden törvényes eszköznek kellő méltánylásával egyes pártok gyarlóságán tulesmelkedve az ószesz nemzet boldogításában polgári erényt nem találnának. Csak annyit akarunk kifejezni, hogy kisebb nagyobb mértékben mindnyájan előítéletek vagyunk, és mivel ósmerjük, mennyire határos az előítéletek országa az emberiséggel, ohajtanók: olvadna le azok száma, kik a' helyhatóság körébe, családi és vallási előítéleteket szőnek, és hogy szaporodnék azoké, kik önérdékeiknél az állományban magasb célt is ósmernek. Ti Zemplén büszkeségei, ósi családok hatalmas ivadéka! nézettek kopáron fekvő szőleiteket, nézettek ragadozó hullámoktul fedett földeteiteket, egykor e' bortókékek gazdagon termendnek, 's a' földek az élet kalásztul rengeni fognak, mert Európa szívében illy tér, melyen egy nemzet bőségben élhet el, parlagon tovább nem maradhat, és ti fognátok legjobban érzeni a' veszteséget, kik élvezitek a' birtokot, azért tehát minden tehetséget, legyen az szellemi vagy anyagi, tekintsetek ugy, mint a' nemzetnek kezeitekbe letett tőkéjét, mellytül viszakéri kamatit! pontosítatok ószsze tehát minden erőt, hogy a' szellemi és anyagi haladás egyesített táborát megindítsatok, lehetetlen hogy könybe ne boruljon a' szem, midőn annyi véres csatában elhunyt óseitek szellemei, e' hon haladása előmozdítására nézve mint kalauzok ósztönözve leagnek körül penneteket 's ti mégis hanyagon vesztegeltek 's mint ók az akkor szükség és karkivánta hadi munkákban dicsőek lenni buzogtak vérök 's éltük feláldoztával — ti a' 30 év óta boldogító béke szelid áldásait saját jobbléteket miatt is szaporítani késkedők, szupjáták, dermedezők vagytok.

Szerém megye. (folytatás.) Folyó hó 13-án már minden felől lehet látni az alkotványos ünnep közelgését. A' nemesség zenési kíséretben vonult kijelölt helyére józanon és nem józanon, a' mint t. i. illy alkalomnál szokás szerint történik. — A' pártok itt is színeket választának 's ez rendén van, mert mi az élet szín nélkül? aztán a' szineskedés darab idő óta jobban fizet az egyenességnél, ezt főleg minden tisztujtásnál tudják, de Szerém más számos nemességű megyékhez képest még istenesen van. Gyakran megkísért azon aggasztó gondolat, főleg illy tisztujtási látványoknál, hogy ugyan mi lesz már belőlünk, midőn ugyszólván semmink sincs! az adózó nép egyrésze majd vérig izad, míg adórovását letisztázhatja; a' napszámoknak nincs nyugta — bár égesen a' nap, vagy jégcsapokat fagyaszson éjszak szele; a' szorgalom illyennél oly élénk mint han-

*) Mult számunkban tévedésből szedett Verőcze helyett Szerémet kértünk tenni 's érteni. Szerk.

gyáé. Uraink többnyire ugy néznek ki, mintha mérsékleti egy-
let tagjaiul esküttek volna fel, vagy valamely irlandi szivle-
ten birtokosnak lennének hánytvetett haszonbérloji. 'S u-
gyan honnét még is e' pénztelenség? Borunk bőven terem
és pedig jó, ára is meglehetősen 's vására inkább biztos, mint
nem; gabonánk sok is, kapós is, jövedelmező is; selyembo-
garaink is pótolják szükségink főbb kívánatit, és még sincs
pénz. Ez valóban talány, minek megfajtásához még ezelőtt
néhány nappal archimedesi ügyesség kívántatik vala; most
azonban — a' dolog önként fejlett ki. Tisztujtásunk határ-
áideje megérkezett 's az arguszi szemekkel őrzött pénzes lá-
dák ott, hol nem is gyanítatik létezésök, megnyitják; az e-
szemiszom és dinomdánom a' legpenészebb huszast is
mozgásba, keringésbe csalá, miután a' fényesebbek és újab-
bak előhad gyanánt már a' helységekben végzék toborzásu-
kat. Meggyőződünk, hogy bizony van pénzünk, pedig annyi:
mennyivel nem egy — közös jólétre irányzott — ezélt tud-
nánk létesíteni; de nincs akarat, nincs szellem, hiányzik a'
honszeretnek magasztosan öntagadó eszméje itt is, mint
sok, helyütt hol emberek laknak, divatban áll a' monda: min-
denkinek maga felé hajlik keze, — csak hogy — mivel itt a'
magyar mondák nem igen honiasak 's az önszeretet is kis-
sé finomabb pokróczot választja nyári takaróul, tehát ez a'
jelszó a' közélet mezején: „prima persona sum ego.“ E' jel-
szó oly terjedelmes jogu már is provincialis életünkben,
hogy — második, annál kevésbé harmadik személyt sehogy
sem találhatni. Am nézzünk szét e' választó csapatok közt,
beszélgessünk egyesével, bizony keveset találunk, ki magát
legalább is a' föld legboldogabbikának nem tartja; 's ha majd
a' köd és mámor eloszlik, 's a' nagyszerű ünnepély meleg
konyhájai meghülendnek, akkor ne kérdjük őket lelkük álla-
potáról, mert oly emlékeket idézünk vissza gondolati-
ban, mellyek az egyszerűség szerénységét, a' pauperismus
türelmét esordultig érlelik.

Általában e' szokásos tisztujtási ünnepélyek inkább
hatnak köznemesink demoralisatójára 's főbb nemesink pu-
lya gondolkodásmódjára 's az alkotvány alapjai megrendi-
tésére, mint akár a' nyilvános ivodák, akár a' vesztegető
kártyaasztalok, akár pedig a' törvények iránti közönyösség.
Közlebbi országgyűlésünk ezt jól tudván a' megyei kicsa-
pongásokról ugyancsak fogas törvényjavaslatot dolgoztatott
ki, 's később azt el is fogadá; azonban mivel a' bajt ott kez-
dés orvosolni, hol annak kezdete volt, ez o k b u l
nem talált viszhangra 's így a' megyei kicsapongások
néhány évig újra privilegizáltak. Pedig honszerető zász-
lósinknak kár volt ebben meg nem egyezni. Nincs oly me-
gye — habár a' legszegényebb éjszakiakat veszszük is,
mellyben egy tisztujtást legalább pár bukás ne kísérne; no
deez még hagyján, mert hiszen a' régiség romjain a' jelen
század remekművei emelkednek föl; de azon megszakadás,
gyűlölet és szeretetlenség, melly a' pártédek burka alatt el-
fogult magányérdek miatt a' családi és rokon viszonyok
legszenőbb kapcsait tágtlja meg vagy tépi szét, ez már e-
gészen más állápontra helyi a' dolgot; mert szellem és mi-
veltség; szeretet és hatalom, ipar és gazdagság teszik az
álladalmak valódi dönthetel erejét. Ugyan miként munká-
lunk mi ezen erő megszerzésére? A' tehetősebb magyar
családok a' helyett, hogy egymást valamely közboldogító
cél létesítésére, vagy saját anyagi hasznuk gyarapítására
kölosönösen gyámolítják, egy nyomorú hivatalért egész az
utolsó krajczárig viaskodnak egymás ellen, míg végre mind
kettő kifárad 's erőhagyottan rogyik össze; e' tusa soha
sem történik meg a' nélkül, hogy inter duos litigantes ter-
tius ne gaudeat; ez kilesi a' legkedvezőbb időperczet, lecsap
's a' koncz övé. — És mi gyakran megtörténik, hogy ezen
koncznyerő h a r m a d i k egészen idegen elem, kit e' haza
és nemzet szentebb érdekéhez semmi lelki kapcsol, semmi
vele született vágy nem hevít; avagy illy ember kezében lát-
ni az erőt, a' hatalmat lehet e' reményünk, hogy mi erős nem-
zet leendünk? A' közlebbi évtizedben ezen idegen elemnek
döntő befolyása annyira érezhetővé kezdte lenni, hogy ma
már az illy hangzásu nevek indigenatusi kérdés alá sem jö-
hetnek és mi okozá e' hirtelen változást? Sok körülmény u-
gyan, de kiváltkép az 1832ik óta nagyobb elkeseredéssel,
tetemes költséggel 's a' pártok dühös csatázásával meg-
kezdett 's emelkedő fokozattal folytatott tisztujtások.

Illyen tisztujtási ünnep tartatik Szerémben is akkor,
midőn e' gondolatokat írom 's azért könnyen azon öletre jö-
hetne valaki, hogy tán épen Szerém az, melly a' vesztege-
tésnek e' dögvészes mirigyét e' perczekben oly ijeszto 's un-
dorítólag gyakorolja. Ah épen nem!

Szerémben a' korteskedésnek egészen új iskoláját fő-
dözhetni fel. Itt nem szokott a' dolog fokosra kerülni, bics-
kák sem élesítetnek; de bezzeg van ám zene, lakoma, bor és
táncz, mi mind pénzbe kerül 's mi több, e' pénzlelki lekö-
telezettséget követel viszonyosság fejében; e' pénzelvet, meg-
győződést, szabad itéletet ver bilincsekbe 's ekép a' szabad
nemes polgárokat önhazájokban, legszebb nemesi jogaik
gyakorlati terén teszi aljash és szánandóakká, mint a' sze-

recsen rabszolga. Gondolkodjanak önök uraim e' tárgyról
's következtesenek belőle jövőre 's hiszem: hogy ennek ijesz-
to képtől önök vissza fognak retenni. Sokszor hallottam
beszédeket az ósiség eltörléséről; minő csalódás! hiszen
nálunk nincs ósiség; mert ennek természete birtokarisztok-
ratiát feltételez, már pedig — ha mostani aristokrátiánkat
elemezzük, bizony bizony meggyőződünk, hogy a' birtok
helyét pénz foglalá el 's ez uralkodik; melly pedig a' sárban
lábagó ósiséget ragadó kocsijával egész a' felismerhetlenség-
ig feckendezi be.

Emlékezem: hogy a' tisztujtás baráti pártokat fognak
említeni 's azt, hogy oly szerencsétlen országban, mint a'
miénk, hol egyik pártnak nincs más feladata: mint magát,
alkotványát, szabadságát 's b. védeni erőszakos megtáma-
dások ellen, míg a' másik játszva is uralkodik, — ha a' me-
gyei terrenumot is hidegen engedik át, végre koldustáskát
akaszthatnak vállaik közé 's elvándorolhatnak Amerikába,
mert a' közel százföld, vagy bánági vidék számokra meg-
telepedési helyet nem adhat, minthogy magyarok, még pe-
dig ellenzéki tagok; fájdalom! sok igazság van ebbel; de —
hisz épen ezért kell arra törekednünk, hogy zabolázó tör-
vény alkottassék, ezt pedig, miután elszegényülünk, alig-
ha érhetjük el kedvünk és akaratunk szerint. Van a' szelle-
mi önértéknek bizonyos faja, mire ember irányában mindig
támaszkodhatni 's ezen önérték: a' polgári becsületesség.
Ne kacagjon senki, mert ha később is, de végre ez lesz leg-
főbb orvosserünk.

Népünk nincs kimívelve, hogy a' polgári becsületesség
magas fogalmát megérthetné 's azzal élni tudna, ezt sokan
fogják mondani. Entagadom. A' nép jobb és nagyobb része
bármi buta és értelmetlen legyen is saját egyediségében, tud-
ja és felfogja azt, hogy gyilkolni, lopni, rabolni — börtön-
vagy halálbüntetés alatt tiltatik, e' mellett az Isten tízparan-
csolatának ötödik és hetedik pontjai is ezt hagyják meg. Am
nézzék önök a' buta népet 's a' civilisált városit, mellyik tel-
jesti inkább ezen kötelességet? Ha már elmondják önök:
hogy nem kisebb véteksúly nyomja lelkét annak, ki meg-
győződését, hitét adja el, mint ki istenét gúnyolja, ki által-
ószinteség 's becsületességre teremtett; legyenek önök
megnyugtatta: hogy a' közép pietással leend e' tannak kö-
vetője. De ha ugyanazok, kik e' szep tant hirdetik, kik mint
böles apostolok tiszteltetnek, a' vesztegetési kísérletet más
uton maguk eszközik, már akkor igen természetes, hogy
a' nép ingadozni kezd; mert ő nem tudott még eddig meg-
barátkozni, minthogy nem volt alkalma, a' bölesnek mondá-
sával: „ne a' személyt nézd és tetteit, ki tanit; hanem az igé-
ket és eszméket 's az ezekben rejlt igazságot, miket elődök
ad.“ De ezuton még más fölfedezéshez is jutunk, ahoz l. i.
hogy nem a' köznemesség, nem a' nép nélkülölzi a' szüksé-
ges miveltséget, hanem azok, kik magukat igen is fölvilágo-
sultaknak hirdetik, azok, kik a' tudományok és szépisméretnek
templomát évekig járták, de honnan csak azok salakjával
gazdagultak tértenek vissza. Vagy ki nagyobb vétkes: az é
— ki az öntudatlan gyermeknek kezébe nyujt tört, vagy a'
gyermek, ki a' tettet végrehajtja csupa játékból? a' hason-
latosság nem épen merész. Sok tény tudnék meggyeink é-
letéből felhozni az erősitőt, hogy a' felvilágosodást affectáló
jelletek épen nem birnak e' sajátsággal. Am álljon itt
csak egy.

Az 1844ki országgyűlésről haza érkeznek Gümör kö-
veteis 's a' követjelentéseket hallgató közgyűlésnek neve-
ik aláirtával átnyujtanak egy becsületbeli szerződést, mely-
ben lekötik magukat: hogy ezentul a' lélekvesztegetés sem-
mi fájában részeselek lenni nem akarnak; követésre szöli-
ták fel a' rendeket, és voltak illyenek, de ki hinné: hogy a'
nemesdús Gümörben alig találtatott 72 illy egyed! és mi lett
ezekkel? Viszhangra talált e' az országban? Ne fesszegessük
e' tárgyat, mert végre is oda jutunk, hogy bennünk az ön-
uralkodásnak alig van egypár tévedt szikrácskája. Mi csak
oltan tudunk ovakodni a' rossztól, hol felettünk a' törvény
vasveszseje suhog. Pedig uraim! illy nemzet nem a' leg-
jobb lábón szokott állani. Legyünk öntagadók, hol az ön-
érdek simitgatása a' közjónak veszélyt okozhat. Ez legyen
hazafiságunk jelszava, honnét indulva arra, hogy ne kelljen
korteskednünk, a' népet nem fogjuk éretlennek találni, hanem
intézkednünk úgy, mintha csak magunkról intézkednénk.

D i o g e n e s .

Szerémszék megye tisztujtó közgyűlése.

Vukovár maj. 17. Folyó hó 14én főispáni elnöklet alatt tar-
tott tisztujtásunk, melly a' legnagyobb rendben 's minden
hivatalnok állománál felkiáltással teljesített, eredménye
következő: első alispán lett Zsittvay József, második: Cseh
Eduárd; főjegyző: dubravai Dubravay nep. János; 's a' ren-
dek kívánatára tiszteletbeli főjegyző: Zlatarovich Róbert;
aljegyzőkké kikiáltottak: 1sővé Szalay Nikodém, 2diké
Sziury Lajos; tiszteletbeliekké: Marinovich Gábor és Pa-
rcsetics Sándor; főpénztárnok: Rogulics János; al: Par-
csetics Márton; kerületi: Nagy Károly; főügyész: Marsó Alajos,
tiszb. főügyész: Petrovich Pál; alügyész: Gvozdanovics

János; járásbeli főszolgabírákká lettek a' vukováriban: Krai-
esovics Ferencz; iregiben: Mladenovics Tryphon; illokiban:
Gazapy Ferencz; szolgabírák a' tovarniki járásban: Stoj-
csevich János; az erdővégiben: Novics György; a' rumai-
ban: Jancsó István, főbírói czimmel. Esküttekké kinevez-
tettek a' vukovári járásban: Zamfir Anasztáz; a' tovarniki-
ban: Wranchich Mihály; az illokiban: Kovachich József; az
erdővégiben: Mikovich Döme; az iregiben: Gazapy Károly;
a' rumaiában: Sánta István szolgabírói czimmel; tiszteletbeli
esküttek lettek: Fradl Sándor és Stvrteczky József. Fízet-
ses táblabírákká tettek: Rogulics Döme és Parcsetics Im-
re; számvevő lett: Balogh Sándor; levéltárnokká: Kovácsy
Ignác; megyei hadnagy: Stvrteczky József; bátorsági biz-
tos: Irnochna Antal; selyemtenyészési felügyelő az alsó ke-
rületben: Uzarevic Mátyás, a' felsőben: Kraicsovics Adolf.
A' mémökök, orvosok, sebészek, bábák, utak és előfoga-
tok felügyelői meghagyattak. Baromorvossá Andrassy
Ignác neveztetett ki. Muics József helyére, ki élemlt kora,
főleg pedig halláshiánya miatt szolgálatát illón végezni már
továbbra nem képes, 's ki egyedül 46 éves szolgálatát méltá-
nylása miatt nyugállapotba helyeztetett, ő méltósága ál-
Rizoly János neveztetett ki kapitányává. Kiadó és pertár-
nok lett: báró Proff-Irnich Gotthard; irnokok: Shtarics
József, Mikovics György, Gernáth Ferencz és Szlabar Gy-
la. E' választásra 270 szavazatképes nemes iratott össze,
azonban a' fejenkénti szavazás a' felkiáltással megválasz-
tások által szükséges telenné lön. Az egész választás 3/4 óráig
tartott; utána pedig az új tisztikar föleskettetett.

Szóba hozott későbbi ülésben a' selyemügy is, melly,
hogy a' megyei tenyésztoke mind minő- mind mennyiség
tekintetében hova tovább kívánt lábra állíttassék, másod
alispán elnökle alatt bizottság neveztetett ki, melly egy-
szersmind a' kereskedés jelen állapotát munkálkodása
tárgyaul veendő 's ennek lehető javítását egy a' közgyűlés-
nek benyujtandó jelentésben fogja kifejteni. — Közli b.
Proff Irnich Gotthard.

Pozsony maj. 23án.

Büky László cs. kir. ka-
marás, az európai udvarok kegyeinek már eddigelé is
nyira tetézt tárgya még ki nem meríté kitüntetéseinek ti-
tokteljes urnáját. Külörszági jeles rendeihez, mellyek közt
a' francia becsületrendi kereszt, most ujra nyert egyet 's
rangminőségre a' legjelentékesbet: t. i. sziciliani sz. Fer-
dinánd érdemrend nagykeresztjét, mellyel őt a' nápolyi ki-
rály mint a' francziák királyának rokona a' francia udvar
iránti különös érdemei elismerésül megajándékozta, melly-
nek viselhetésére a' legfelsőbb engedelem is megadott;
azonfelül az uralkodó luccai herczeg kamrási czemmel dí-
szesíté. E' fiatal embernek illy európai kitüntetései valóban
csudálatosak 's mivel ezek oka mélységes titok, igen meg-
fejthető, miként róla 's azon oklevelek tartalmáról, mellyek-
kel illy jelentőségre kapott, furcsábbnál furcsább tarka hírek
's vélemények keringnek. Mi, kiknek alkalmunk volt egyszer
kétszer Büky László uralral társalogni, róla csak annyit
mondhatunk, hogy rendei csilláma, mellynek fénye oly kábító
szokott lenni, egyedül mellén diszleg, és szive változására
mindeddig nem hatott; mert ő most is azon egyszerű 's min-
denki iránt nyájás, igénytelen viseletű, mint kezdő ügyvéd
korában volt, sőt ha jól vettük észre, ezen sok fénsúly e-
gyensúly 's egyenes a' közép rend szabad és tartózkodatlan
lélekzéséhez szokott melle lihegésére kissé nyomasztólag
hat. E' napokban Laurin francia kormányzóki tanácsos
Pozsonyban volt Büky ur látogatására 's őt udvara nevé-
ben Párisba, mellynek polgári oklevelével megtiszteltetett,
állandó lakásra hitta meg. Reméljük, hogy a' haza szeré-
tete győzni fog e' fényes ajánlat esábján 's Büky ur övéji
közt marad. Apponyi Antal gr. francia udvari követünk f.
hó 14kén városunkba érkezvén, Büky László uralra szinte
hoszszasan értekezett 's ezután kevés időre tolna megyei jó-
szágra utazott. — Záradekúl közöljük a' Moniteur pari-
siennek majus 6rul szóló azon hírét, miszerint a' francziák
királya Büky Lászlót az átküldött fontos irományokért
nyolezvan ezer frankkal jutalmazá meg. T ö b b e n .

Ipoly-Pásztórol

majus 22dikén. A' dunántúli
egyházkerület f. hó 18án nyitá meg gyűlését a' kedves vi-
dékü Losoneczon, az új papok fölesketeése után szinte az egy-
házban. Első nap a' hittósági intézvények felolvasásával telt
el, mellyek közül a' kath. ifjak iskolába felvételéről 's a' ve-
gyes házasság iránt szólók bírtak legtöbb érdekléssel. Másnap
losonezi lelkész Nagy József ur tette esküjét le, mint megvá-
lasztott esperese a' drégelypálanki vidéknek. Ezen esküté-
tel alkalmat nyujtott azon korábbi határozat megváltozta-
tására, melly az espereseket egyházi vidéki gyűlésben rendeli
fölesketeendőkné 's a' dolog a' régi kerékvágásba tétetett
viszsa, t. i. az egyházkerületi elnökök tudósítván az es-
peresi hivatal megürültéről, ezek körlevél által a' vidéknek
határidőt szabnak szavazataik elkészítésére 's hozzájuk be-
küldetésére, mit kisgyűlésileg választvány bont fel; addig a'
vidéket helyettes kormányozza, a' választott új esperes pe-
dig hivatalába csak egyházkerületeni fölesketeése után iktat-

bornok alatt mart. 29kén az unio lobogóját a Riograndén feltüzte 's a mexicói csapatokkal már egykét kisebb ütközetet vállott. A mint az amerikaiak előnyomulának, a mexikoiak Matamoras várost odahagyták. Riograndében Taylor tábornok körülbelül 4000 főből álló mexikoi sereggel találkozott, mely egészen feygetlen állapotban volt. Mindezek daczára Vega tábornok tüsténti visszavonulást kívánt az amerikaiaktól 's midőn ez megtagadták, álgutelepeket állított fel, minek következtében az amerikai tábornok is hasonlót tön 's hadsergét ütközetre készen tartá. E' közben Mexiko a legbomlottabb állapotban volt. Santa Ana Rejon miniszterével Havannából Veracruzba utazott; mindenesetre erős párt nyilatkozik mellette az országban.

Spanyolország.

Az Expectador egy cikkekért, melyet még Narvaez elnökösödése alatt irt, 50 ezer real (12,000 fr.) pénzbírságra ítéltetett. Malagai hírek szerint maj. 2án az ottani politikai főnökök több hivatalnokkal együtt sétálás közben agyonlőtték. Ugyanekkor a város több részén hallattak lövések, de a közönség a hatóság erélye miatt nem zavartatott meg.

Anglia.

Az alsóházban maj. 7én, miként előbbi számunkban említők, Watson indítványa a bírói illetőségről, melyet a felek lefizetni tartoznak, 's azon bizottságról, mely az iránti vizsgálat végett kinevezendő lenne, hosszas vitát támasztott, melynek folytán Graham kijelenté: mikép a bírói illetőségek rendszere szigorú átvizsgálást kíván ugyan, és hogy ó egy olyan vizsgáló bizottság kinevezetésében szívesen megegyezik: azonban a most szőnyegre hozott indítványnak úgy, mint az asztra tétetett, kénytelen ellenszegülni, mert fogalmában gáncsol lelhetni a lordkancelár ellen. E' kijelentés a szabad angoloknál, a világ polgári közt oly rögtöni hatást tett, hogy a szükséges indítvány azonnal 80 szóval 65 ellen félrevetett. — A' gabnatorvényjavaslat harmadik felolvasatása maj. 11kén fog vitatkozás alá vétetni. — A' maj. 9ki S un az angol egyházreform hirtetését közli, miszerint a' 39ik cikk szoros vizsgálat alá vétessék, mely vizsgálat czélja: az ó tanokat, két értelmű kitételeket 's oly kétséges állításokat, melyek eddig a' protestantismus aaptanainak elmagyarázására szolgáltak alkalmul, onnan kihagyni. Ezen intézkedés okaul tulajdoníthatók azon gyakori áttérések 's az angol egyház tudósabb közt tapasztalt hajlam, minélfogvást ezek a' catholicismus-hoz szílanak, mely hajlam, kivált közelebb mult időkben, magát az angol papi státust is megingatni készült.

A' május 11én tartott alsóházi ülésben Duncombe kérelmet nyújtott be a' háznak O' Brien szabadon bocsáttatása végett. A' jelenlevők kaczagtak e' jelentésre, miként az Augsburgi írja, mert a' bebörtönöztetés nem illy magas természetű. A' belügyi státustikár ezután indítványozá a' gabnabill harmadszori felolvasatását. Erre Gramby marquis módosítványt vagy jobbitványt (amendment) terjesztett elő, miszerint a' bill mához hat hétre olvastassék harmadszor, azaz vetessék félre 's támogatására elmondá: mikép a' szabad kereskedés alapeszméjét az ország több gyárnokai veszeljes és helytelennek nyilatkoztatták 's hogy a' gabnavédvám megszüntetése nemcsak a' hazai földmívelésnek fog ártani, hanem visszahatólag az iparüzletet is megsemmisít; mert mit használ az olesó kenyér, ha a' szegénységnek nem leend alkalmá megszerezni az érte fizetendő pénzt? A' vitatkozások még a' másnapi ülésben sem fejeztettek be.

A' Times egy cikkében említi, mikép az accise-hivatal — a' helyegi és adóival egygyé fog olvasztani 's így jövőre a' közjöveldelmek kezeltetése csupán két hivatalra lenne bízva, egyik a' váموkat, másik a' beladót kezelné. Mondják, hogy Peel ezen újabb intézkedést szándékozik budgetjavaslatába is felvenni 's hogy a' házak által meg fog engedtetni, annál inkább reméllik: mivel ma már a' két hivatal összesen sem vesz annyit be, mint eddig az egyik. Ezen hivatal egyesítést sokan lépésül magyarázzák a' teljes centralisatióra.

Szokatlan lépések tétetnek az angol egyház terjesztésére a' gyarmatokban. A' több mint egy évszázad óta fenálló 's kizárólag püspökök vezérlete alatti egyesület az evangélium terjesztésére külföldön, mely egyesület főleg az volt földadata 's kötelessége, több évtől fogvást a' valódi evangelicus szelleműeknél főgyházi irányzatai miatt bizalmatlanságot gerjesztett, úgy hogy számos ezer voná el tőle aláírását 's az egyházi térítő egyesület ad, melynek elnöke világi személy: Chichester gróf. Az egy idő óta tartott gyülekezetekben tehát szó volt gyakran az egyházi szükségéről a' gyarmatokban 's mellékesen ajánlták amaz egyesület közlönül a' várható adakozások átvétele 's hova fordítására; világi gondolkozásu nagyok és gazdagok, kik előtt az egyház egy fajta a' feketeköntösű rendőrségnek 's kik a' benne támadni szokott hittani viták és villongásokról mit sem akarnak tudni, e' gondolatot kedvezőleg fogadták. Már is nevezetes adakozások gyűlttek be, úgy hogy egy püspökség Hongkongban 's két más Ausztráliában alapítható. Egygyébiránt minden püspök, ki Peel miniszteriuma alatt neveztetett ki, a' megkedvelt egyházi térítőegylethez járulással

nem esekély lépést tön az evangelicus párt megnyugtására. Peeltől csak mérsékelt emberek várhatják előmozdításukat 's ezek lassanlassan képesek is lesznek a' püspöki kart oly helyzetbe tenni, mely azt a' világiakhoz közelebb hozza. A' nevezett egylet legközelebb tartott évi gyűlésén 1ör jelent meg az új oxfordi püsp. Wilberforce's különösen India igényeiről beszélt, 's annak Anglia segedelmével a' keresztényiségi nagy családba juthatásáról, szavai valódi státusférui mély belátást 's nem kevésbé romatlan keresztény szellemet tanusítának. Ujseelandról is volt ez alkalommal szó 's nem kevés érdekelt lehetne annak erkölcsi 's valósi viszonyairól hallani.

Máj. 13kán tarták a' keletindiai társaság részvényesei gyűlésöket, melyben az igazgató által ajánlott nyugdíjak Hardinge 's Gough számára Pendsab meghódításaért helyben lőnek hagyva. Hardinge számára 5 ezer font st. évenként, Goughéra pedig 2 ezer font. (Warren Hastings maga korában hasonló szolgálatért egyszerre 60 ezer font sterlinget kapott ajándéku!) A' kormány is hasonló évi fizetést szándékozik az alsó házban indítványozni, ennél fogva a' szikhek elleni 6 hetes táborozás az elsőnek 10, a' másíknak 7 ezer font sterlinget gyümölcsözend évenként! Már ez aztán becsületes nemzeti jutalom! Komolyan beszélnek egy központi vaspályaudvar-építésről valamennyi Londonbul induló vasut számára, miknek indulási pontjai egy 80 láb széles vasut által három kettössin-vonallal lennének összekötendők. — Albert hg maj. 11én nagyszámú gyülekezet előtt alapkövét tette le egy templomnak, melyet a' londoni kikötő tengerészei számára fognak építeni. — Majus 14kei londoni hírek szerint a' miniszterség Hongkong chinai sziget állandó megszállásáról az ottani éghajlat egészségtelensége miatt le akar mondani. Ugyanis a' hadhivatal utasítványiból kilátszik, hogy az ott fekvő órkatonaságnak több mint fele halt meg a' legközelebb mult hét hónap alatt.

Elegyér.

Mezzofante bibornok közzjő iránti ernyedetlen fáradozásának egyik gyümölcse a' műparosok számára estiskola alapítása, melyek czélja: az oktatás jótékonyágát Roma alsóbb osztályival is megéreztetni. Mig a' már fenálló ilyen mű intézetek a' legelső elemek tanítására szorítokznak, ezen iskola különösen ingyenoktatást adand alkalmazott eróműtanból (mathematikából) azon ügyekre vonatkozólag, mik a' mechanikával közelebb összekötetésben állanak.

Dunavizálás május 27én: 10' 5' 0" az 0 fölött.

42ik szám.

A' gőzösek járása május hónapban.

a) A' D u n a n;

Pestről Bécsbe naponként reggeli 7 óraker.

május 10kétől kezdve

Pestről Drenkováig minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, úgy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösek Konstantinápolyt is érintik, u. m. május 10- és 24dikén az aláh-, május 3, 17 's 31kén pedig a' török részen.

Pestről Zimonyba Eszéknél kikötéssel, úgy le- mint felfelé, minden kedden.

Pestről Zimonyba Tittelnéli kikötéssel le- és felfelé minden pénteken.

A' lefelé járó gőzösek indulási ideje: reggeli 4 óra.

b) A' Száván és Tiszán;

Sziszekről Zimonyon által Szegedre minden szerdán reggeli 4 óraker.

Szegedről Zimonyon által Sziszekre minden szerdán reggeli 4 óraker.

Zimonybul Szegedre minden szombaton délben, összekötetésben a' pénteken Pestről elinduló és szombaton Tittelbe érkező gőzössel.

Zimonybul Sziszekre minden pénteken reggeli 4 óraker összekötetésben a' minden esütörtökön Pest és Drenkováru érkező gőzössel.

Pest, májusban 1846.

Gőzhajózási hivatal. 7—8

Figyelmeztetés.

A' pozsony-nagyszombati első magyar vasúttársaság t. cz. részvényesei, kik a' f. évi martius 23án kihirdetett 's május 1én kitélt 9ik rész-ízetést: 10% azaz egyegy részvénytől 20 forintot még be nem fizették, ezennel figyelmeztetnek, hogy ezen befizetés az alapszabályok 7. §a értelmében folyó évi július 1ső napjáig haladéktalanul teljesítendő.

Egyszersmind a' f. év april hó 5én tartott közgyűlési határozat erejénél fogva azon t. cz. urak, kik az itt feljellet, 's aláirt részvényeknek birtokában vannak, u. m.

- 2513. 2514. 2515. 2596. 2597. 2598. 2599. 2614. 2839 2840. 2842. 2843. 2847. 2898.
- 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2973. 2976. 2987. 2988. 3092. 3093. 3094. 3095. 3112.
- 3113. 3114. 3115. 3117. 3123. 3124. 3125. 3126. 3127. 3128. 3129. 3130. 3131. 3132.
- 3157. 3158. 3159. 3160. 3161. 3162. 3163. 3164. 3165. 3166. 3193. 3194. 3195. 3196.
- 3199. 3200. 3201. 3202. 3203. 3205. 3206. 3207. 3208. 3209. 3287. 3288. 3289. 3290.
- 3291. 3292. 3293. 3294. 3295. 3412. 3413. 3414. 3415. 3416. 3460. 3461. 3462. 3524.
- 3595. 3660 3764. 3765. 3766. 3767. 3844. 3845. 3846. 3847. 3849. 3850. 3851. 3852.
- 3853. 2854. 3855. 3856. 3857. 3858. 3859. 3860. 3861. 3862. 3863. 3964. 4093. 4094.
- 4095. 4096. 4097. 4098. 4100. 4101. 4102. 4104. 4224. 4225. 4226. 4232. 4233. 4236.
- 4308. 4309. 4310. 4311. 4313. 4314. 4315. 4322. 4323. 4324. 4325. 4342. 4399. 4427.

É R T E S Í T Ő.

1846.

- 4508. 4509. 4510. 4511. 4512. 4517. 4560. 4561. 4562. 4628. 4629. 4632. 4678. 4682.
- 4683. 4687. 4688. 4689. 4690. 4691. 4747. 4748. 4749. 4750. 4751. 4752. 4753. 4754.
- 4755. 4756. 4772. 4804. 4814. 4840. 4843. 4844. 4851. 4852. 4853. 4854. 4855. 4856.
- 4857. 4858. 4859. 4860. 4861. 4862. 4863. 4866. 4867. 4868. 4870. 4876. 4877. 4878.
- 4879. 4880. 4881. 4882. 4939. 4940. 4941. 4942. 4943. 4960. 4971. 4974. 4980. 5007.
- 5008. 5023. 5025. 5026. 5027. 5049. 5050. 5051. 5074. 5075. 5092. 5101. 5103. 5107.
- 5108. 5133. 5136. 5137. 5143. 5144. 5148. 5188. 5199. 5215. 5259. 5275. 5281. 5288.
- 5293. 5300. 5314. 5322. 5325. 5339. 5348. 5351. 5379. 5396. 5397. 5404. 5405. 5406.
- 5407. 5418. 5419. 5420. 5421. 5443. 5444. 5446. 5450. 5451.

S az ezektől járó részlegek letisztázását elmulaszták, ezennel felhivatnak; hogy ezen tartozásuk lerovását a' fenebb kiirt 9ik részleg befizetésének határidejig, vagyis 1846. július 1ső napjáig okvetlenül eszközöljék az azokkal járó 6% kamattal együtt, mely fizetéseket az illető részvényesek teljesíthetik vagy a' vállalat középponti hivatalánál Pozsonyban; vagy pedig a' Ferdinánd-eszár cz. éjszaki vaspálya fő fizető hivatalánál Bécsben; még pedig annál inkább, mert a' kiirt határidejig ebbeli kötelezettségöknek eleget nem tevő részvényesek minden vállalkozási jogaikról elesnek, a' vállalkozási könyvből kitoróitnak 's már megteit befizetéseik elenyésznak; részvényeik további rendelkezés alá esvén. Pozsony, május 13án 1846. a' pozsony-nagyszombati első m. vasut Riedner Ignác igazgató s. k. Kohlmann H. titoknok.

3—3

Zechmeister Gy. igazgató s. k.

592. Árverési hirdetés. Ezennel közhírré tétetik: hogy a' nm. m. kir. udv. kincstár f. e. bójtelő hava 25dikén 7,925ik szám alatt kelt rendeleténél fogva, a' Duna és Tisza-mérséj intézetek számára 1846ik évi Pünköst havától 1847ik év színté Pünköst haváig szükséges író- és festőszerek; úgy mint: mindenféle finom rajzoló- és írópapiros, különféle finom angol és francia festékek, chinai barna festék, ecsetek, írónok, aczéltollak, 'sat. kiállítása, áreszkentés utján, a' legkevesebbet kívánónak átengedtetik. A' szerződni kívánók folyó évi Pünköst hava 30dikán reggeli 9 óráig a' m. kir. építész igazgatóság épületében megjelenésre meghivatnak; hol addig is a' szerződési feltételek és a' kiállítandó szerek példányai, a' hivatalos órákban naponként megtekinthetők. — A' magy. kir. építész főigazgatóság által. Budán Pünköst hava 18án 1846. 3—3

Alulírott a' nagytiszteletű közönségnek ezennel alázatosan jelenti, hogy ruhaholtjában, valamint eddig, úgy jelenleg is, számos új atila-dolmány, magyar nadrágok, fekete sinórra készült menték, aranyra készült menték és bársony mellények aranyra készszen találtatnak; a' megrendelő uraságoknak a' legújabb divat szerint lehető rövid idő alatt 's jutányos ár mellett szolgálatját egyszersmind ajánlja. — Ruhaholtja vagyon előbbi helyén, úgy mint a' sz. ferencziek terén, a' kir. Curia szomszédságában fekvő Eggenbergerházban Hunyady László ezim alatt. — Kelt Pasten 1846ki május 24én. K l a s z y V e n e z e l polgári magyar szabó.

1—3